

V petek je bila v Ljubljani slovesna otvoritev vojaške gimnazije »Franc Rozman-Stane«. Več o svečanosti ob otvoritvi berite na 12. strani. — Foto: F. Perdan

Leto XXVIII. Številka 86

Ustanovitelji: občinske konference SZDL Jesenice, Kranj, Radovljica, Škofja Loka in Trzin — Izdaja CP Glas Kranj. Glavni urednik Igor Slavec — Odgovorni urednik Albin Učakar

GLAS

Kranj, torek, 11. 11. 1975

Cena: 1,50 dinarja

List izhaja od oktobra 1947 kot tednik, od januarja 1958 kot poltednik, od januarja 1960 trikrat tedensko, od januarja 1964 kot poltednik ob sredah in sobotah, od julija 1974 pa ob torkih in petkih.

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA GORENJSKO

Revolucionarnost in ustvarjalnost v preteklosti in sedanosti

Z zvoki internacionale, ki sta jo izvajala pihalni orkester iz Škofje Loke in pevski zbor KUD Ivan Cankar od Sv. Duha, se je v soboto dopoldne v kinu Sora v Škofji Loki začela svečana proslava ob 40-letnici stavke v Šeširju. Poleg delavcev tovarne, več kot 80 udeležencev stavke pred štiridesetimi leti, predstavnikov občinskih družbenopolitičnih organizacij in občinske skupščine, so se proslave udeležili tudi predsednik slovenskih sindikatov inž. Janez Barborič s sodelavci, Boris Ziherl in Tone Fajfar.

Navzoče je najprej pozdravila predsednica sindikalne organizacije v Šeširju Milka Langerholc, ki je tudi na kratko spregovorila o razvoju delovne organizacije. Dejala je, da se številnim delovnim zmagam njihovega kolektiva in jubilejem približuje še ena. Ob dnevu republike bodo odprli novo tovarno na Trati in tako zelo izboljšali pogoje dela pa tudi produktivnost in poslovanje.

Za njo je povzel besedo predsednik občinskega sindikalnega sveta Marjan Gantar. Spregovoril je o razvoju delavskega gibanja na Gorenjskem in v Škofji Loki. Dejal je, da je v obdobju pred drugo svetovno vojno delavstvo prevzelo vlogo tožitelja in vedno bolj pogosto zahtevalo svoje pravice. Stavkovni val, ki je zajel svet ob pojavu fašizma in na pragu druge svetovne vojne, je odjeknil tudi pri nas. Delavci na Gorenjskem, posebno pa delavci tovarne Šešir, so že zelo zgodaj pokazali svojo zavest. Najprej leta 1933, ko so se povezali v svoji organizaciji, ki je bila vključena v Jugoslovansko strokovno zvezo. Nato leta 1935, ko so se zaradi nevdržnih razmer odločili za stavko in vzdržali v boju z delodajalcem mesec dni: od 11. oktobra do 11. novembra, ko so se vrnili na delo.

Tudi med narodnoosvobodilno borbo so delavci Šeširja ostali zvesti

revolucionarni tradiciji. Veliko število se jih je vključilo v borbo, tisti pa, ki so ostali v tovarni, so s sabotažami in drugimi akcijami preprečevali sovražniku, da bi izdelke in material uporabljal za svojo vojsko.

Zatem je Marjan Gantar govoril o razvoju samoupravnih odnosov in samoupravljanja ter vlogi delavskega razreda v sedanjih revolucionarnih spremembah v naši družbi.

Udeleženec stavke upokojenec Franc Logonder, ki je bil v letih pred vojno vodja delavskih zaupnikov v Šeširju in eden od voditeljev stavke, je zatem obudil spomine na dogodke pred štiridesetimi leti. Dejal je, da se je prva revolucionarna iskra vkresala v Šeširju že leta 1933, ko so se delavci organizirali v strokovni organizaciji. Ustanovni sestanek strokovne zveze je bil 8. avgusta v vrtni lopi gostilne Plevna. Še preden so se delodajalci zavedali, kaj se v tovarni dogaja je bilo v Jugoslovansko strokovno zvezo včlanjenih 95 odstotkov delavcev. Organizirano delavstvo je potem iz meseca v mesec zahtevalo od delodajalcev, da spoštujejo njihove, z zakonom določene pravice, in njihov položaj se je resnično izboljševal. Že naslednje leto so sklenili kolektivne pogodbe, na jesen leta 1935 pa so zahtevali popravilo kolektivne pogodbe in zvišanje plač.

Ob 40-letnici stavke v Šeširju je bila v soboto v kinu Sora v Škofji Loki svečana proslava. Poleg članov kolektiva in gostov je bilo na proslavi tudi okrog 80 udeležencev stavke.

Franc Logonder

»Vedeli smo, da je leto poslovno uspešno, vendar je delodajalec odklanjal naše zahteve. Mi pa smo vztrajali in ker po preteku določenega roka, to je 11. oktobra 1935, zadeve še niso bile rešene, smo začeli s stavko. Organizacija štrajka se je v celoti posrečila. Proizvodnja se je povsem ustavila. Že takoj prvi dan smo organizirali stavkovni odbor, ki je takoj napravil razpored straž pri vseh vhodih v tovarno. Stražili smo v skupinah in se menjavali vsaki dve uri, noč in dan, ves čas trajanja stavke.

Stavka ni presenetila samo delodajalca, ampak je močno odjeknila tudi med delavci v Škofji Loki in drugih gorenjskih mestih. Vse pošteno delavstvo se je z našim bojem strinjalo. Le mestna buržoazija nas je zasmehovala češ, da smo se upijanihi kruha in da stavka ni za Škofjo

Loko, ampak kvečjemu za Ameriko. Strankarski voditelji, tako liberalni predvsem pa klerikalni, so na vsa usta vpili, da so komunisti pokazali, kaj so in zakaj ščuvajo delavce. Prav dobro se še spominjam enega od pogovanj v Ljubljani. Ko smo prišli zastopniki delavcev v sejno dvorano pri Zadrufni gospodarski banki v Ljubljani, le-ta je bila lastnica naše tovarne, je predsednik banke poklical po telefonu še druge svetovalce. Javil jim je je, da so komunisti iz Škofje Loke že prišli.

Ker se je stavka vlekla kar štiri tedne, so nam na pomoč priskočili kmetje in loški obrtniki, ki so skrbeli za prehrano stražarjev. Čeprav smo toliko časa vztrajali, pa je delodajalec ostal neizprosni. Zato smo se delavci sporazumeli, da bomo 11. novembra ponovno začeli delati.

Sporazum z upravo podjetja je zagotovil vse že obstoječe obveznosti delodajalca do delavcev, izključil je vsakršno izvajanje sankcij proti delavcem in proti stavkovnim voditeljem.

Čeprav v svojih zahtevah nismo uspeli, je bil moralni uspeh stavke izredno velik. Vplival je tudi na delavce v drugih tovarnah v Škofji Loki in v Kranju. Do tedaj ni bilo nikjer v okolici čutiti delavskega gibanja, od tedaj naprej pa so tudi v drugih podjetjih postali zahtevnejši.

Tudi vodstvo podjetja je spoznalo, da bo moralo z nami resno računati, zato nam je čez nekaj časa mezde dvignilo. Vedelo je, da se bomo ponovno uprli, če nas bodo hoteli izigrati.

Proslave se je udeležila tudi Ivana Pintar, ki je kot dvajsetletno dekle sodelovala v stavki. Danes

je upokojenka, svojega dela v Šeširju in dela v organizaciji ter štrajka pa se spominja takole:

»V Šeširju sem se zaposlila kot štirinajstletno dekle. Že nekaj let kasneje sem se vključila v priprave za osnovanje organizacije in tudi v organizacijo sem bila vključena od vsega začetka. Organizacija je imela zelo dobro

Nadaljevanje na 12. strani

Naročnik:

Kultura v delovne kolektive

Kulturna akcija v Radovljici – preveč proračunski programi – težak položaj kulture v razvitih občinah

Bled, 5. novembra – Republiški svet zveze sindikatov Slovenije in republiški odbor delavcev v kulturi bosta na skupni seji obravnavala aktivnost sindikatov v kulturi. Na tej seji želita čim bolj temeljito in vsestransko oceniti delo sindikata pri uresničevanju sklepov kongresa slovenskih sindikatov in ZKS o kulturi in uresničevanju ustavnih določil na tem področju družbenega delovanja. Zato sta pripravila več posvetov na to temo. Prvo je bilo v sredo na Bledu. Udeležili so se ga predstavniki občinskih sindikalnih svetov z vse Gorenjske, predsednica sektorja za kulturo pri republiškem svetu Zveze sindikatov Tilka Blaha s sodelavci in predsednica republiškega sveta sindikata delavcev v kulturi Ančka Korže.

Na posvetu so menili, da morajo biti temeljne organizacije odgovorne tudi za širjenje kulture med delavce. Tega dela pa ne zmorejo več dva ali trije delavci, ki so izvoljeni v komi-

sijo za kulturo pri sindikalni organizaciji, temveč naj to delo opravlja profesionalni delavec. Vse družbenopolitične organizacije, ne samo sindikati, pa se morajo zavzemati, da delavec ne bo samo opazovalec kulturnih dobrin, temveč bo njihov ustvarjalec. Največ so na tem področju naredili v radovljiški občini, kjer so pred nekaj leti začeli s tako imenovano kulturno akcijo.

O njej je na posvetu spregovoril predsednik občinskega sindikalnega sveta Marjan Vrabec. Na gostovanju v Radovljico, Bled in druge večje kraje so povabili osrednje gledališke hiše, Prešernovo gledališče iz Kranja in druge igralske skupine. V začetku si je predstave ogledala približno tretjina delavcev, sedaj pa že kar dve tretjini. Gostovanja poklicnih gledališč pa so spodbudila delovanje amaterskih gledališč, oziroma dramskih skupin, ki so zaživela že skoraj v vseh večjih krajih. Tako so delovni ljudje že postali soustvarjalci kulture.

Poleg gledališč pa so k sodelovanju povabili tudi slikarje in glas-

bene umetnike. Toda razstav ne prirejajo v galerijah in drugih kulturnih ustanovah, temveč so jih prenesli v tovarne med delavce. Ta oblika je postala zelo priljubljena in obiskana, posebno še, ker se organizatorji trudijo, da so med razstavljenimi deli tudi dela amaterjev, ki so zaposleni v kolektivu.

Tudi glasbene prireditve prirejajo v tovarnah. Skratka, kulturo so približali delavcu. In ta jo tudi sprejema. Tako, da se sedaj srečujejo z drugim problemom. Nimajo primernih in dovolj prostora, da bi lahko zadovoljili vse potrebe.

Marjan Vrabec pa je opozoril tudi na slabo sodelovanje in vključevanje osrednjih občinskih ustanov v kulturno akcijo in pa nedelavnost prosvetnih delavcev na področju kulture. O slednjem je že razpravljaj aktiv komunistov prosvetnih delavcev, vendar rezultatov ni bilo.

Zatem so udeleženci posveta opozorili, da bi morale osrednje kulturne ustanove v republiko preiti iz ozkega elitnega zadovoljevanja potreb po kulturi v širši slovenski prostor med delavce. To se sedaj premlokrat dogaja, čeprav vsi delovni ljudje Slovenije prispevajo svoj delež v njihov proračun.

Spregovorili so tudi o vplivu delavcev na kulturno politiko. Programi so namreč še vedno preveč »proračunski« in premalo vsebinski in so cilji v njih slabo opredeljeni. Premalo je v njih opisana dejavnost posameznih kulturnih ustanov. Gorenjske kulturne skupnosti so pri tem naredile korak naprej, kar pa se za republiško skupnost ne bi moglo trditi. Programi posameznih kulturnih ustanov tudi niso med seboj usklajeni in tako se dogaja, da imajo gledališča v isti sezoni na programu enaka dela in se potem čudijo, zakaj ni obiska.

Poseben problem je materialni položaj kulture. Ob sedanjem načinu delitve prispevka za kulturo se pojavljajo bojzani, da ne bo mogoče obdržati kulturnega življenja na doseženi ravni, kaj šele, da bi napredovali. Predstavniki Gorenjske so poudarili, da niso proti izločevanju sredstev za solidarnost, hočejo pa vedeti, kaj in kje se bo s temi sredstvi delalo. Sedaj se namreč dogaja, da nerazvite občine iz solidarnostnih sredstev gradijo elitne kulturne ustanove in pripravljajo široke kulturne akcije, razvite občine pa se morajo boriti, da obdrže vsaj tisto, kar imajo. Prav tako se niso strinjali z delitvijo kulture po pomenu. Dejali so, da je kultura lahko samo kultura, ne more pa biti republiške, regionalne in občinske kulture.

L. Bogataj

Ob 140-letnici rojstva slovenskega skladatelja Davorina Jenka je bila v soboto, 8. novembra, ob 19. uri v avli osnovne šole v Cerkljah proslava, ki jo je pripravila krajevna skupnost Grad skupaj s šolo in družbenopolitičnimi organizacijami. V kulturnem programu so nastopili Marjan Lipovšek, ki je na klavirju spremljal Sabiro Hajdarovič. Metka Leskovšek in Mito Trefalt sta recitirala pesmi Simona Jenka, moški pevski zbor KUD Davorin Jenko Cerklje pa je zapel nekaj pesmi. O življenju Davorina Jenka je govoril profesor Ciril Cvetko. Poleg domačinov so se proslave udeležili tudi predstavniki družbenopolitičnega življenja kranjske občine. – A. Ž. – Foto: F. Perdan

Srednjeročni načrt kulturne dejavnosti

Kulturna skupnost Škofja Loka je za prihodnje petletno obdobje pripravila izredno pester program dela. V srednjeročni program je v celoti vključeno delovanje regionalnega zavoda za spomeniško varstvo iz Ljubljane, knjižnice »Ivan Tavčar« iz Škofje Loke, ljubljanskega zgodovinskega arhiva, škofjeloškega muzeja, zveze kulturno prosvetnih organizacij Škofja Loka ter domačega muzejskega društva.

Zavod za spomeniško varstvo iz Ljubljane je ugodno ocenil dosedanja prizadevanja in dela pri zaščiti kulturnih spomenikov na področju Škofje Loke in okolice. Obenem pa na ljubljanskem regionalnem zavodu menijo, da so bile v preteklem obdobju vse sile konservatorjev usmerjene predvsem v neposredno odkrivanje in zaščito teh spomenikov ter zbiranje denarja za ta dela, da pa ni bilo časa, niti denarja za načrtno izpopolnjevanje temeljne dejavnosti zavoda. Prav zato bo sredstva v prihodnje treba zagotoviti tudi za redna dela. Predstavniki zavoda nadalje priporočajo, naj se akcija zaščite kulturnih spomenikov, le-ta se je začela pred praznovanjem 1000-letnice mesta, nadaljuje tudi v prihodnjih letih. Vsekakor pa pri tem ne bi smeli zanemariti tudi zgodovinskih znamenitosti na terenu. Ljubljanski regionalni zavod bo v sodelovanju z zavodom za spomeniško varstvo SR Slovenije pripravil tudi poseben popisnik za grobove, grobišča, grobnice in pokopališča borcev NOB ter drugih žrtev fašizma.

Zgodovinski arhiv se bo prizadeval, da se bo arhivsko gradivo v celoti zavarovalo ter da bo postalo dostopno za širšo uporabo. To pa bo mogoče doseči z občasnimi arhivskimi razstavami, članki in tovarniških in drugih glasilih ter raznih informacijskih sredstvih. Gradivo bo potrebno konservirati in restavrirati, ga opremiti, poskrbeti bo treba za skladiščno opremo, obenem pa nekatere najzanimivejše dokumente presneti na mikrofilme.

In kakšni so načrti knjižnice »Ivan Tavčar«? Po predvidevanjih bosta leta 1980 v izposojevaliških knjig v škofjeloški občini po dve knjigi na prebivalca. Z boljšo ureditvijo knjižnične mreže in izposojevališč v Žireh, Gorenji vasi, Zeleznikih, Selcah, Poljanah in na Trati naj bi izposoja narasla na pet knjig na občana. Veliko pa si škofjeloški knjižničarji obetajo tudi od nakupa bibliobusa. Sele takrat bo namreč lahko knjiga našla pot do vseh delovnih ljudi v občini. Svojo dejavnost pa bo loška knjižnica lahko razširila šele, ko bodo na voljo novi in večji prostori. Po predvidevanjih se bo knjižnica v Škofji Loki preselila v nove prostore leta 1977, knjižnici v Žireh in na Trati pa že prihodnje leto. Izboljšati bo potrebno tudi razmerje med leposlovjem in poljudno znanstveno literaturo – seveda v

korist slednje. To razmerje naj bi bilo leta 1980 vsaj 30:70. Prav tako je predvideno, da bodo knjižnice v škofjeloški občini močno obogatile svoje knjižne zbirke. Na pet prebivalcev občine naj bi vsako leto prišla po ena nova knjiga. Čez pet let, tako predvideva srednjeročni načrt, bo v povprečju vsak občan letno obiskal knjižnico po dvakrat, v članstvu knjižnice pa bo najmanj 20 odstotkov prebivalcev škofjeloške občine.

Tudi zveza kulturno prosvetnih organizacij občine Škofja Loka si je za prihodnje obdobje zadala obsežen načrt dela. V zvezo je včlanjenih šestindvajset društev in skupin, mnogi med njimi pa imajo v svojem sestavu še različne sekcije. Kot doslej bo ZKPO tudi v prihodnje pripravljala v Škofji Loki in po drugih krajih občine različne prireditve, od dramskih in pevskih revij v občinskem merilu do proslav ob kulturnih in drugih praznikih, pripravljala bo gostovanja naših kulturniških skupin v zamejstvu, zlasti na Koroskem in med Slovenci v Italiji, ter nastope njihovih skupin pri nas. Še posebno pa bo zveza iskala možnosti sodelovanja na kulturnem področju s pobratenimi mesti, še posebno s Smederevsko Palanko v Srbiji. V večjih krajih škofjeloške občine pa bodo tudi v prihodnjih letih gostovali člani znanih slovenskih gledaliških hiš.

Pomembne so tudi naloge muzeja v prihodnjih petih letih. Leta 1980 si bo po predvidevanjih muzejsko zbirko na loškem gradu ogledalo že najmanj 30.000 obiskovalcev. Muzej bo zato potrebno temeljito preurediti. Mnogi namreč že dolgo ugotavljajo, da sedanja muzejska zbirka v bistvu predstavlja šeis jedro bodoče izpopolnjene zbirke, jedro, ki pa je brez začetka in konca. Predvsem bo potrebno izpopolniti arheološki del. Le-ta bo moral vsebovati gradivo od prazgodovine do visokega srednjega veka. Arheološki oddelek muzeja bo zato izvedel več akcij. Akcija izkopavanja v Žabnici bo predvidoma trajala pet let, na Godešiču in v Retečah štiri leta, akcija sondiranja poznoantičnih in staroslovanskih objektov štiri leta ter sondiranje limeva in šanc v bližini Stare Oselice eno leto.

Etnološki oddelek bo pripravil tudi več zbirke. Že prihodnje leto si bodo lahko obiskovalci ogledali zbirko »klobučarstvo in čipkarstvo«, leto kasneje zbirko »hišna dejavnost«, leta 1979 zbirko »ljudski umetniki« ter leta 1980 »sege in verovanja«. Posebna pozornost bo namenjena še urejanju muzeja na prostem ter proučevanju načina življenja v Gorenji vasi, Lajšah, Žirovskem vrhu in na Trati. Izredno obširen program akcij ima tudi oddelek za zgodovino in zgodovino NOB. Predvsem je tu mišljeno dopolnjevanje zbirk ter znanstveno raziskovalno delo. Janez Pipan

Nova knjižnica v Žirovnici

Žirovnica – V soboto, 8. novembra, je občinska knjižnica Jesenice odprla svojo podružnično knjižnico v Žirovnici. Knjižnica ima sodobno urejene in opremljene prostore v domu TVD Partizan Žirovnica. Ob podpori krajevnih organizacij, ki so zagotovile prostore, je preureditev financirala kulturna skupnost Jesenice. Ob izpopolnjenem privzitem fondu v sodobno urejenih prostorih bo knjižnica prav gotovo privabila krajane k še številnejšemu obisku. D. S.

Razstava v škofjeloški galeriji

Škofja Loka – V škofjeloški galeriji pod gradom so odprli prenosno razstavo 40 let stavkovnega gibanja na Gorenjskem. Razstavo so pripravili sodelavci oddelka za delavsko gibanje pri Tehničnem muzeju jeseniške Železarne in so si jo na Jesenicah že lahko ogledali. Razstava bo gostovala v vseh gorenjskih občinah. Tako bodo izpolnili dogovor, ki so ga sklenili z vsemi kulturnimi skupnostmi Gorenjske. D. S.

Ugodna ocena

Jesenice – Na zadnji seji izvršnega odbora kulturne skupnosti na Jesenicah so razpravljali o devetmesečni realizaciji plana in o usklajitvi ter rebalansu finančnega plana kulturne skupnosti za letos, sklepali o pravilniku za določitev meril za določanje dohodka in drugih osebnih prejemkov delegatom in voljenim ter imenovanim funkcionarjem v občini Jesenice, obravnavali zasnovane programa in finančnega plana za prihodnje leto ter nekatera druga vprašanja.

Ugodno so ocenili devetmesečno realizacijo tako po dohodkih in izdatkih, ki so v dovoljenih mejah. Zelo ugodni so rezultati poslovanja Prešernove in Finžgarjeve hiše, katerih skupni lastni dohodki pokrivajo izdatke oskrbovanja in vzdrževanja.

Več časa pa so posvetili zasnovam programa in finančnega plana za prihodnje leto. Čeprav zasnove, naloge in cilji izhajajo iz že sprejetega petletnega razvojnega načrta kulturnih dejavnosti v jeseniški občini, so vendar poudarili, da mora dohodek izvajalcev bolj temeljiti na opravljenem in vloženem delu. Zato bodo morali operativni programi izvajalcev točneje opredeliti naloge in sredstva, ker nikomur ni zagotovljen boljši položaj. O vrednotenju dela v kulturnih dejavnostih bodo z nekaterimi izvajalci opravili razgovore in razrešili odprta vprašanja.

Ob materialni osnovi jeseniške kulture v prihodnjem letu so menili, da je realno pričakovati enako prispevno stopnjo kot letos, to je 0,78 odstotka od kosmatih osebnih dohodkov. Več pa je odprtih vprašanj pri delitvi te stopnje za vzajemnost in solidarnost, 0,36 odstotka in 0,42 odstotka za kulturno skupnost Jesenice. To pa pomeni le okoli 13 odstotkov več sredstev kot letos in bodo zadoščala le za redno dejavnost izvajalcev kulturnih programov in minimalno vzdrževanje kulturnih objektov. D. S.

Ekskluzivna prodaja novega pohištvenega programa GORICA po posebni ceni

Na Jezerskem vedno kaj novega

Mariji Toporiš, ki je že več kot tridesetkrat darovala kri, so na petkovem občnem zboru RK Stražišče posebej čestitali in ji izročili šopek cvetja. — Foto: F. Perdan

Najbolj pomembno je krvodajalstvo

Stražišče pri Kranju — Krajevna organizacija Rdečega križa je imela v petek občni zbor, na katerem so pregledali delo v preteklem mandatnem obdobju, razrešili stari odbor in izvolili novega ter podelili priznanja krvodajalcem, ki so večkrat pa tudi dvajsetkrat ali celo tridesetkrat darovali kri. Pevci Svobode in učenci osnovne šole Lucijana Seljaka — podmladkarji Rdečega križa — pa so pripravili krajši kulturni program. Občnega zbora se je udeležil tudi predsednik občinske organizacije RK primarij dr. Branko Štangl.

Na zboru so najprej pregledali opravljeno delo. Poročilo je prebrala tajnica krajevne organizacije inž. Magda Šiler. Povedala je, da se njihova organizacija vključuje v vse akcije, ki jih pripravlja občinska organizacija. Posebno velike uspehe so dosegli pri organizaciji krvodajalstva in pri zbiranju oblačil in obutve ter skrbi za socialno ogrožene na svojem območju. Udeleženci zbora so v razpravi podprli tudi pobudo za izgradnjo nove zdravstvene postaje v Stražišču in akcijo za izvedbo referendumu za uvedbo krajevnega samopriskpeva, s pomočjo katerega bodo v Stražišču ceste in poti oblekli v asfaltno prevleko.

Nato je primarij dr. Branko Štangl podelil priznanje krvodajalcem, ki so večkrat darovali kri. Več deset občanov je dobilo priznanja za pet- in desetkratno darovanje krvi. Jože Hladnik, Andrej Vočar, Marija Strukelj in Metka Sparovec so kri darovali petnajstkrat, Lado Pegam in Miro Berce sta dobila priznanje za 25-kratno udeležbo na krvodajalskih akcijah, Marija Toporiš pa je kri darovala kar tridesetkrat.

Ob zaključku zbora so razrešili stari in izvolili novi odbor. Za predsednika so ponovno izvolili dr. Janeza Bajžlja, ki je krajevno organizacijo RK vodil že nekaj preteklih mandatnih dob.

»Rdeči križ je najbolj množična družbena in humanitarna akcija na našem terenu,« je dejal, »saj vključuje več kot 45 odstotkov občanov. Lani je bilo vanjo vključenih približno 1300 Strašanov kot rednih članov, poleg tega pa imamo tudi okrog 120 podpornih članov.«

»Katero so glavne naloge organizacije?«

»Najbolj pomembna naloga je brez dvoma organizacija krvodajalstva. Menim, da smo pri tem tudi uspeli. Odziv je namreč vedno zelo dober. Leta 1973 je darovalo kri 200 krajanov, lani 183, letos pa v devetih mesecih že 190.«

Druga akcija, ki jo izvajamo v skladu s programom občinske organizacije RK, je zbiranje oblačil. Vsako leto zberemo okrog 1300 kg oblačil, ki jih nekaj razdelimo tudi socialno ogroženim družinam na našem terenu. Vsako leto ob prazniku obiščemo in obdarujemo družine in občane, ki živijo v težkih razmerah ali so bolni. Poleg tega pa veliko pozornosti posvečamo tudi zdravstvenemu prosvetljevanju prebivalstva. V ta namen pripravimo vsako leto nekaj predavanj z raznih zdravstvenih področjih. Predavanja so vedno zelo dobro obiskana.«

»Na občnem zboru je bilo videti večina starejše ljudi. Kako skrbite za podmladek?«

»Res je, da v naši organizaciji delajo predvsem starejši ljudje. Toda prav v zadnjem času smo se uspeli povezati z mladinsko organizacijo in smo že pridobili nekaj mladih aktivistov, ki so tudi zelo delovni. Izredno dobro povezavo pa imamo tudi s šolo Lucijana Seljaka, na kateri je zelo delaven podmladek Rdečega križa.«

dr. Janez Bajželj

»Na občnem zboru so v razpravi občani omenili in podprli potrebo po gradnji nove zdravstvene postaje v Stražišču.«

»Vsi Strašani in zdravstveno osebje, ki dela v sedanjih tesnih prostorih, si želimo, da bi Stražišče dobilo novo zdravstveno postajo. Sedanja se stiska v zasilno preurejenem stanovanju in je zares samo »zasilna«. Povedati moram, da je Zdravstveni dom Kranj že uredil vse potrebno za začetek gradnje, le denarja je še premalo. Gradnjo zdravstvene postaje je podprla tudi krajevna skupnost in vse družbenopolitične organizacije v Stražišču in naša organizacija.«

L. Bogataj

Uspela akcija na Dugem otoku

Te dni se je z Dugega otoka vrnila Iskrina mladinska delovna brigada, ki je v kampu Mir urejala teren in ga pripravljala za gradnjo novih objektov.

Kranj — Glavna naloga brigade je bila izgradnja temeljev za novo restavracijo. Kljub kamnitemu terenu je mladinci uspeli, da so dela opravili. Druga pomembnejša naloga je bila izkop jame, v kateri bo stala nova betonska cisterna za vodo. Dela bodo trajala približno tri leta, brigadi pa je uspelo prodreti približno 2 metra globoko v kamnita tla. Cisterna bo imela zmogljivost za 800.000 litrov vode, medtem ko sedanji rezervoar drži le okoli 90.000 litrov.

V treh tednih so mladi izkopali tudi jamo in zabetonirali temelje za novo montažno hišo. V njej bo čez poletje stanovalo osebje, ki bo zaposleno v kampu, pozimi pa bodo v njej shranjevali posteljnino. S tem pa naloga, ki jih je brigadi zastavila Počitniška skupnost, še ni konec. Med drugim so zabetonirali del terase ob morju, uredili požarno varnost v kampu ter popravili pot med kampom in bližnjim jezerom.

Brigado, v kateri je bilo 19 mladinc in mladincev iz vseh branž, je vodila sekretarka mladinske organizacije ZP Iskra Marina Glavan. Prvotno je bilo predvideno, da bo

• Uvodoma velja povedati, da so Jezerjane pretekle dni obiskali nepovabljeni gostje. Od nekod se je priklatila medvedja družina in vnesla med domačine, posebno med lastnike ovac, precej strahu. Posledice obiska niso bile nedolžne. Domačini so vedeli povedati, da so v nekem ovčjem tropu našli kar 36 ubitih in raztrganih živali. Lovci so na osnovi posebnega dovoljenja organizirali pogon, vendar so se živali (samec, samica in mladič) preganjalcem izognile. Medvedje so kar pogosti obiskovalci Jezerskega. Za zadnjega, ki se je klatil v okolici, je bil obisk usoden. Omahnil je pod natančnimi strelji domačina Petra Zaplotnika!

• Na pridobitev čakajo člani gasilskega društva Jezersko. To bo novo gasilsko vozilo IMV-gasilec. Kupljeno bo z denarjem, ki so ga prostovoljno zbrali domačini. Na pomoč je priskočila še kranjska občinska skupščina, občinska gasilska zveza, organizacija splošnega ljudskega odpora in podjetja Central, Kmetijsko živilski kombinat Kranj, Gozdno gospodarstvo Kranj, Kmetijska zadruga Sloga in trgovsko podjetje Živila iz Kranja.

• Veliko Jezerjanov se je po vojni iz rojstnega kraja za stalno odselilo, precej pa je takih, ki bi v domačem kraju radi uredili stanovanje ali pa se celo vrnili v rojstni kraj. Tudi kruha za vse doma ni dovolj, zato se okrog 150 delavcev in otrok vozi dnevno v Preddvor ali v Kranj. Da bi interesom omogočili gradnjo, nameravajo na Jezerskem osnovati stanovanjsko zadrugo. Gradbena zemljišča so, zato so se jih odločili zazidati. Novi stanovanjski objekti bodo brez dvoma veliko prispevali k razvoju sicer precej odmaknjene kraja.

• Na novo akcijo se pripravlja tudi krajevna skupnost v sodelovanju s krajevnimi družbenopolitičnimi organizacijami. To je asfaltiranje ceste od osnovne šole do zaselka Tihožitje, kot ta del naselja imenujejo domačini. Odločili so se za krajevni samopriskpevek. Asfaltiranje bo veljalo 150.000 dinarjev. Računajo, da bo asfalt vgrajen spomladi. Sicer pa si krajevna skupnost prizadeva dobiti dovoljenje za uporabo gramoznice. Za posipanje in vzdrževanje krajevnih potov in cest bi bil domač gramoz najcenejši. Vožnja od Kranja do Jezerskega namreč vsak kubik materiala precej podraži.

J. Košnjek

Pobratenje lovskih družin

Lovska družina Stol iz Žirovnice že več let tesno sodeluje z lovsko družino iz Brestanice, zato so se odločili, da podpišejo listino pobratenja in s tem še tesneje sodelujejo. Lovska družina Stol iz Žirovnice šteje skupaj 47 lovcev, med njimi kar precej mladih, ki so jih starejši vzgajali vse do vključitve v družino. Vsi tisti mladi, ki so se od 14. do 18. leta udeleževali delovnih akcij in sodelovali pri gojitvi divjadi, so se brez sicer obveznega prispevka včlanili v družino.

Lovci iz Žirovnice, kjer imajo največ visokega lova, se bodo z lovci iz Brestanice, kjer gojijo predvsem nizki lov, pobratili še letošnje leto.

D. S.

POPRAVLJENA CESTA NA JEZERSKI VRH — Mejni prehod na Jezerskem vrhu se po številu potnikov in vozil sicer ne more primerjati z Ljubeljem, Šentiljem ali Korenskimi sedlom, pa se vendarle lahko ponaša z dobro urejeno cesto tako na naši kot na avstrijski strani. V sobotah in nedeljah prestopi v obeh smereh državno mejo povprečno 100 potnikov in okrog 50 vozil, v delavnih pa je promet skoraj za polovico manjši. Precej je tovornega prometa, saj je na avstrijski strani Jezerskega vrha dokaj močna lesno-predelovalna in celulozna industrija, ki sodeluje z našimi podjetji te vrste. Cesta od Štularja do mejnega prehoda je bila pred dobrim mesecem temeljito popravljena. Precej boljša je kot cesta od Jezerskega do Kranja oziroma Preddvora. Na fotografiji je 3. serpentina, ki je bila deležna temeljite rekonstrukcije. (jk) — Foto: F. Perdan

NAJMLAJŠI SO ZADOVOLJNI — Prvega septembra so v osnovni šoli na Jezerskem odprli vzgojnovarstveni oddelek. Vrtec za predšolske otroke je odprt vsak dan od pol petih zjutraj do pol štirih popoldne. 22 otrok prihaja vsak dan v varstvo. Zanje skrbita vzgojiteljica Danica Gaber in varuška Paula Selišnik. Sčasoma je pričakovati tudi želje po varstvu dojenčkov. (jk) — Foto: F. Perdan

TELEVIZOR ZA DARILO — Prijetno so bili presenečeni jezerski šolarji, ko so jim samoupravni organi Elektrotehničnega podjetja iz Kranja in trgovskega ter gostinskega podjetja Central iz Kranja sporočili, da so jim kupili za darilo črno-beli televizijski sprejemnik. Slovesno so ga jim izročili v začetku oktobra. Jezerska osnovna šola ima pet razredov, ki združujejo 64 učencev. Mladi Jezerjani se podjetjema najtopleje zahvaljujejo! (jk) — Foto: F. Perdan

SAMI UREJUJEJO HOKEJSKO IGRISČE — Tudi na Jezerskem manjka ljubiteljev hokeja. Lani jim je uspelo precej dolgo obdržati led, čeprav jim zima ni bila preveč naklonjena. Jezerjani so tudi uspešno nastopali v gorenjski »divji« hokejski ligi. Za letošnjo hokejsko sezono se nameravajo Jezerjani še bolje pripraviti. Za hotelom Kazina urejujejo s prostovoljnimi delom naravno drsališče. Tudi po 20 mladincev se je pod vodstvom predsednika hokejske sekcije Andreja Zadnikarja zbiralo na delovnih akcijah. (jk) — Foto: F. Perdan

Revolucionarnost in ustvarjalnost v preteklosti in sedanosti

Nadaljevanje s 1. strani

Ivana Pintar

vodstvo, ki je znalo pritegniti delavce. Zato smo se tudi pozivu na stavko disciplinirano odzvali. Delavci smo zapustili tovarno in stražili, da stavkokazi ne bi mogli vanjo. Brat Jože, ki je tudi delal v Seširju, je bil vse štiri tedne pred tovarno, jaz pa sem vsak dan hodila domov. Da smo lahko vzdržali, smo organizirali nabiralno akcijo med kmeti in obrtniki. Dajali so nam hrano. Ves čas štrajka, so vse naše akcije spremljali orožniki. Sicer se v stavkovno gibanje niso vtikali. Pa tudi iz srezkega glavarstva je bil vedno kdo prisoten in je delal zapisnike o vsem, kar smo na sestankih govorili.

Ne samo ob štrajku, tudi drugače smo bili delavci Seširja zelo enotni. Ves čas smo organizirali izobraževalne tečaje. Med predavatelji, ki so hodili k nam, so bili dr. Jože Vilfan, dr. Aleš Stanovnik, dr. Pokorn, Tone Fajfar,

Jože Rozman in drugi. Imeli smo tudi svojo knjižnico, ki je delala v ilegali.

Pripravili smo več akcij, s katerimi smo manifestirali našo organiziranost in zavednost. Največji praznik za našo organizacijo pa je bil leta 1938, ko smo razvili svoj delavski prapor. Te velike manifestacije se niso udeležili samo delavci loškega okraja, ampak so prišli tudi zastopniki jugoslovanske strokovne zveze iz vse Slovenije od Jesenic do Maribora. Ta prapor sedaj hrani Loški muzej.

»Kot strokovni tajnik sem ob štrajku hodil v Sešir bodrit delavce naj v svojih zahtevah ne popustijo. Posređoval sem tudi v

pogajanjih med delodajalci in delavci. Toda šele mnogo let po stavki, ko sem zbiral gradivo o stavkovnem gibanju na Gorenjskem, sem iz originalnih zapisnikov uprave zadržne gospodarske banke izvedel, da je imel upravni odbor nekaj dni po stavki sejo. Na njej so pregledali poslovanje podjetja in ugotovili, da je bila tisto leto izredna konjunktura, da so delavci izredno dobro delali in da kljub štrajku ne bodo imeli izgube, temveč še vedno velik dobiček. Ker so se bali, da bi delavci zato zvedeli in ker so poznali njihovo odločnost, da se bore za svoje pravice, so sklenili, da jim dvignejo mezde. Delavci so dobili poseben dodatek ob božiču in potem večji dohodek vsak mesec. Tako se je izkazalo, da so delavci v štrajku uspeli v vseh zahtevah, tudi v zahtevi, da jim delodajalec dvigne mezde.»

Besedilo: L. Bogataj
Fotografije: F. Perdan

Navzoče je pozdravila in na kratko spregovorila o razvoju in načrtih Seširja predsednica organizacije sindikata Milka Langerholc.

Po proslavi so delavci Seširja goste in upokoјence povabili na ogled tovarne. V spremstvu pomočnika tehničnega vodje Jožeta Notarja so si proizvodnjo ogledali tudi Boris Zihrel, Tone Fajfar in Tone Polajnar.

Jože Rozman

Otvoritev nove vojaške gimnazije »Franc Rozman-Stane« so se udeležili številni gostje. — Foto: F. Perdan

Slovenci dobili vojaško gimnazijo

Končno je tudi naša republika dobila vojaško gimnazijo. To je prva vojaška in prva celodnevna gimnazija v Sloveniji. Slovesna otvoritev novih prostorov je bila v petek, 7. novembra, dopoldne za Bežigradom v Ljubljani. Poleg gojencev gimnazije, več kot 150 jih že obiskuje ta srednješolski zavod, njihovih svojcev, predstavnikov družbenopolitičnega in kulturnega življenja republike in federacije ter predstavnikov JLA so se svečanosti ob otvoritvi udeležili tudi pomočnik zveznega sekretarja za ljudsko obrambo generalpolkovnik Ivan Dolničar, komandant ljubljanskega armadnega območja generalpolkovnik Franc Tavčar-Rok ter predsednik izvršnega sveta skupščine SR Slovenije dr. Avguštin Lah.

Zbranim je v imenu Zveznega sekretariata za narodno obrambo najprej spregovoril generalpolkovnik Ivan Dolničar. Menil je, da bo dejavnost nove vojaške gimnazije v Ljubljani predstavljala pomemben delež v celovitosti obrambnih priprav. Takoj nato je poveljnik ljubljanskega armadnega območja generalpolkovnik Franc Tavčar-Rok odkril doprsni kip slavnega partizanskega komandanta in narodnega heroja Franca Rozmana-Staneta, po katerem se ljubljanska vojaška gimnazija imenuje.

O pomenu vojaške gimnazije za našo republiko ter SFRJ sploh je na slovesnosti govoril podpredsednik IS SRS dr. Avguštin Lah. Tej srednji šoli, šoli, ki bo vzgajala bodoče starešine JLA, prisojamo izredno velik pomen, je poudaril. To je gimnazija posebnega tipa. Mogoče bi jo lahko primerjali s pedagoškimi gimnazijami. Na njej bomo še poseben poudarek posvečali razvijanju svobodnih aktivnosti. In mislim, da se bo za vojaške poklice odločalo tudi vse več fantov iz naše republike, saj Slovenci nismo prav nič drugačen narod kot so drugi jugoslovanski narodi je dejal dr. Avguštin Lah.

V bogatem kulturnem programu na petkovi svečanosti so poleg pevskega zbora gimnazije Franc Rozman-Stane sodelovali še orkester JLA iz Ljubljane, basist ljubljanske opere Franc Javornik ter recitatorji. Po končani proslavi ob otvoritvi pa so si gostje z zanimanjem ogledali še prostore nove gimnazije: moderne kabinete in druge delovne prostore ter vojaški dijaški dom Franc Rozman-Stane.

Zaradi velikih potreb po aktivnem oficirskem kadru slovenske narodnosti je bil vojaški dijaški dom Franc Rozman-Stane v Ljubljani ustanovljen že leta 1971. Prvotno je imel svoje prostore v stari vojašnici

Pomočnik zveznega sekretarja za ljudsko obrambo generalpolkovnik Ivan Dolničar: »Gimnazija predstavlja pomemben delež v celovitosti naših obrambnih priprav!« — Foto: F. Perdan

»Maršal Tito«, sredi lanskega leta pa je bila za njegove potrebe zgrajena nova in sodobna stavba za Bežigradom v Ljubljani, v neposredni bližini v petek odprtih novih gimnazijskih prostorov. Gojenci, ki so bili sprejeti v vojaško gimnazijo leta 1971 so obiskovali osem različnih ljubljanskih srednješolskih zavodov (štiri gimnazije in štiri tehnične srednje šole), poučevalo pa jih je prek dvesto profesorjev. Ker so se razmere za studij le izboljševale, se je v dijaški dom in gimnazijo iz leta v leto vpisovalo vse več dijakov.

S tem pa, ko je začela vojaška gimnazija Franc Rozman-Stane z delom v novih, naj sodobnejše urejenih prostorih, ko ima gimnazija svoje profesorje in ves potreben pedagoški kader, lahko rečemo in trdimo, da so zagotovljene najboljše možnosti za nadaljevanje študija gojencev ljubljanske gimnazije na vojaških akademijah, da je zagotovljeno nadaljnje usposabljanje oficirskega kadra v oboroženih silah SFR Jugoslavije. J. Govekar

Martin Košir govoril političnemu aktivu

KRANJ — V petek dopoldne se je sestel ožji politični aktiv Gorenjske. Na sestanku so razpravljali o stališčih predsedstva zveze komunistov Jugoslavije o konceptih graditve družbene samozasčite kot osnove varnostnega sistema. O tem je članom aktiva govoril član centralnega komiteja zveze komunistov Slovenije in podsekretar v zveznem sekretariatu za notranje zadeve Martin Košir. A. Z.

Seminar za vodstva SZDL

Kranj — Izvršni odbor občinske konference socialistične zveze je na zadnji seji sklenil, da bo pripravil seminar za vodstva krajevskih konferenc socialistične zveze iz kranjske občine. Seminar za predsednike in tajnike krajevskih konferenc SZDL bo v petek in v soboto na Jezerskem. Na seminarju bodo razpravljali o organizacijskih in vsebinskih vprašanjih delovanja krajevskih konferenc socialistične zveze v kranjski občini. A. Z.

20 let kranjske bolnišnice za ginekologijo in porodništvo

Dvajset let je minilo od takrat, ko je v nekdanji kranjski Porodnišnici na Gašteju, predhodnici sedanje Bolnišnice za porodništvo in ginekologijo, zajokal prvi novorojenček. Od tedaj se je veliko spremenilo.

Novorojenčki se ne rodijo več v tesnih prostorih stavbe na Gašteju, oprema, s katero dela kolektiv, ki se v slovenskem merilu lahko ponaša tudi z najboljšo kvalifikacijsko strukturo med slovenskimi bolnišnicami, pa dohiteva sodobne dosežke na področju ginekologije in porodništva. Naj ob tem omenimo, da so pri nabavi sodobne opreme vedno imeli posluž tudi kranjski delovni kolektivi.

V teh dvajsetih letih se je v bolnišnici rodilo več kot 35.000 otrok, opravljenih pa je bilo okoli 50.000 operacij. Ob tem omenimo, da oskrbovane pacientke, teh je bilo skoraj 70.000, niso bile le z ožjega gorenjskega področja, pač pa tudi od drugod, saj si v ustanovo, kjer so uspeli odnos med zdravstvenim delavcem in bolnikom dvigniti na tako visoko raven, bolniki vsekakor prizadevajo priti.

Pomemben uspeh bolnišnice je vsekakor v močno zmanjšani umrljivosti novorojenčkov. Če vemo, da je umrljivost novorojenčkov v Sloveniji 21 promil, je 12-promilna umrljivost, to je 12 umrlih na 1000 živorojenih v kranjski bolnišnici, vsekakor lep uspeh. Te številke vsekakor slone tudi na dejstvu, da se je v tem času razvila organizirana skrb za zaščito ženske, matere in otroka. Tudi umrljivost med pacientkami je bila v dvajsetih letih obstoja bolnišnice minimalna: umrlo je v tem času le 17 žena, med njimi take, ki so jih sprejeli že umirajoče. Tudi organizacija zgodnjega odkrivanja raka stih boleznih na rodilih je v kranjski bolnišnici dobro stekla: večina pacientk, to je 70 odstotkov, odkrijejo, ko je bolezen še v začetni, najzgodnejši fazi.

Vsekakor ne bi uspehi, ki jih lahko sedaj po dvajsetletnem razdobju pregleduje kolektiv bolnišnice, bili tolikšni, če se za to ne bi prizadeval vsak posamezni član kolektiva kardarki in kjerkoli, pa naj bi to bilo v porodni sobi, v operacijski dvorani, na oddelkih ali v tehničnih službah. Ta svoj jubilej je kolektiv proslavil skromno in neopazno, zavedajoč se,

da jubilej proslavljen delovno hasne več kot pa praznovanje v vsem sijaju. L. M.

Na skromni in prisrčni slovesnosti je kolektiv bolnišnice za ginekologijo in porodništvo Kranj proslavil 20-letnico svojega obstoja. Ob tej priložnosti so se za dolgoletno vodstvo zahvalili s šopkom vrtnic direktorju primariju dr. Igorju Vetru. — Foto: F. Perdan